

Міністерство
фінансів
України

Основні засади здійснення внутрішнього контролю в Україні

Нормативно-правові аспекти здійснення внутрішнього контролю

УГОДА ПРО АСОЦІАЦІЮ між Україною, з однієї сторони та Європейським Союзом

(ратифікована законом 16.09.2014)

стаття 346: співробітництво в галузі управління державними фінансами спрямовується на забезпечення розвитку бюджетної політики і надійних систем внутрішнього контролю та зовнішнього аудиту, що базуються на міжнародних стандартах, а також відповідають основоположним принципам підзвітності, прозорості, економності, ефективності та результативності

стаття 347 (частина 3): сторони обмінюються інформацією, досвідом, найкращою практикою та здійснюють інші заходи, зокрема, у галузі державного внутрішнього фінансового контролю, а саме:

подальшого розвитку системи ДВФК шляхом гармонізації з міжнародно визнаними стандартами (Інститут внутрішніх аудиторів (ІІА), Міжнародна федерація бухгалтерів (IFAC), INTOSAI (міжнародна організація вищих органів контролю державних фінансів) та методологією, а також найкращою практикою ЄС щодо внутрішнього контролю та внутрішнього аудиту в державних органах

Внутрішній
контроль
(ВК) = Фінансове
управління і
контроль
(ФУК)

Нормативно-правові аспекти здійснення внутрішнього контролю

Стаття 26 Бюджетного кодексу України

Внутрішній контроль – комплекс заходів, застосовується керівником для:

- ✓ *Забезпечення дотримання законності, ефективності використання бюджетних коштів;*
- ✓ *Досягнення результатів відповідно до встановленої мети, завдань, планів і вимог діяльності РБК*

Постанова Уряду Від 28.12.2018 № 1062

Визначаються загальні рамки:

- ❖ *Понятійний апарат;*
- ❖ *Система внутрішнього контролю;*
- ❖ *Питання управлінської відповідальності та підзвітності*

Принципи ВК:

• <i>Безперервності;</i>• <i>Об'єктивності;</i>• <i>Делегування повноважень;</i>	• <i>Відповідальності;</i>• <i>Превентивності;</i>• <i>Розмежування з внутрішнім аудитом;</i>• <i>відкритості</i>

Розкриваються елементи системи ВК

Типові хибні судження щодо сутності внутрішнього контролю

Підрозділ або
функція

Внутрішній контроль слід розуміти/сприймати як комплекс заходів, що здійснюється **керівництвом і всіма працівниками** установи у процесі своєї діяльності для забезпечення дотримання законності та ефективності використання бюджетних коштів, досягнення результатів відповідно до встановленої мети (місії), стратегічних і інших цілей, завдань і планів.

Інспекційна діяльність,
зосереджена на
фінансових операціях,
бухгалтерському обліку

Забезпечується через комплекс управлінських рішень спрямованих, зокрема на **попередження настання негативних подій** і не обмежується лише фінансовою сферою, передусім зосереджується на **управлінській відповідальності** (тобто на досягненні результатів), ефективності і результативності витрачання бюджетних коштів.

Система внутрішнього контролю спрямована на ефективне, результативне, економне, прозоре та законне управління державними активами максимально оптимально досягаючи цілей, результатів, ефективності у виконанні завдань

Типові хибні судження щодо сутності внутрішнього контролю

Певна надбудова, що створює додаткові обов'язки або навантаження на працівників

Це комплекс заходів, які інтегровані у всі процеси, що реалізуються, здійснюються на постійній основі і спрямований на досягнення мети (місії), стратегічних і інших цілей, завдань, планів і вимог щодо діяльності установи.

Слід усвідомлювати, що ВК не замінює незадовільне управління установою. Ефективна система ВК повинна зменшувати ймовірність не досягнення установою встановлених цілей, результатів.

Прийняття єдиної інструкції/порядку з питань внутрішнього контролю

ВК - управлінська діяльність, яка спрямована на вирішення питань діяльності установи, зокрема відображається:

— у процесах планування;— бюджетному процесі;— управлінні бюджетними коштами;— об'єктами державної власності;— організації та веденні бухгалтерського обліку;— складенні та поданні звітності;— наданні адміністративних послуг;— здійсненні контрольних-наглядових функцій;	— здійснення закупівлі товарів, робіт і послуг;— проведенні правової роботи, роботи з персоналом;— діяльності із запобігання та виявлення корупції;— забезпечення режиму секретності та інформаційної безпеки;— захисту інформації; організації документообігу;— взаємодії із засобами масової інформації та громадськістю тощо

Основне завдання полягає не лише в прийнятті організаційно-розпорядчих актів, а також в сукупності дій і виконуваних процесів на постійній основі

Основа внутрішнього контролю
відповідальність керівника за
належне управління та розвиток
установи в цілому

*(управлінська відповідальність
та підзвітність)*

Основа внутрішнього контролю

Впевненість

+ мета та цілі досягнені;

+ рішення (+фінансові) виконані
з дотриманням основних
принципів

Принципи:

+ законності;
+ економічності;
+ ефективності;
+ результативності;
+ прозорості

Управлінська відповідальність та підзвітність

Система внутрішнього контролю

Розглядається у контексті п'яти елементів (модель COSO - міжнародна рамкова основа - провідне керівництво для побудови, запровадження та реалізації внутрішнього контролю та оцінки його ефективності):

Елементи
взаємопов'язані,
стосуються всієї
діяльності та
процесів

Елементи внутрішнього контролю – внутрішнє середовище

ВНУТРІШНЄ СЕРЕДОВИЩЕ – процеси, операції, регламенти, структури та розподіл повноважень щодо їх виконання, правила та принципи управління людськими ресурсами, спрямовані на забезпечення виконання установою завдань і функцій та досягнення встановлених мети (місії), стратегічних та інших цілей, планів і вимог щодо діяльності установи

ПИТАННЯ ВНУТРІШНЬОГО СЕРЕДОВИЩА

Особиста та
професійна
чесність

Організаційна
структура

Дії, орієнтовані на
результат цілі

Принципи і
правила
управління
персоналом

Елементи внутрішнього контролю – управління ризиками

Ризик – можливість настання події, що матиме вплив на здатність установи виконувати завдання і функції та досягати визначеної мети (місії), стратегічних та інших цілей діяльності установи

Погляд на ризики: ризик – не лише загроза для установи, а й нові можливості, які позитивно можуть впливати на реалізацію завдань, функцій та досягнення визначених установою цілей

Елементи внутрішнього контролю – заходи контролю

Сукупність запроваджених в установі
управлінських дій, які здійснюються керівництвом
усіх рівнів та працівниками для впливу на ризики з
метою досягнення мети, завдань та цілей установи

*Заходи контролю здійснюються на всіх рівнях діяльності
установи та щодо усіх функцій і завдань та включають
відповідні правила і процедури*

**Для того, щоб бути ефективними, заходи контролю повинні
бути:**

- Доцільними;
- Послідовними та періодичними;
- Економними;
- Повними;
- Обґрунтованими та безпосередньо стосуватись цілей діяльності установи.

A collection of colorful icons representing various digital services and applications, including a calendar, email, web browser, social media, and productivity tools, arranged in a funnel shape pointing towards a blue building icon at the bottom.

Елементи внутрішнього контролю – моніторинг

Моніторинг –

відстеження стану організації та функціонування системи внутрішнього контролю в цілому та / або окремих його елементів

Моніторинг полягає у здійсненні:

постійного моніторингу, під час поточної діяльності установи (управлінські та наглядові заходи керівників та працівників установи під час виконання ними своїх обов'язків для визначення та коригування відхилень)

періодичних оцінок, що передбачають виконання окремих завдань та функцій (зокрема працівниками, які не несуть відповідальності за їх виконання, та/або підрозділом внутрішнього аудиту установи) для проведення аналізу результативності системи внутрішнього контролю

Інформування керівництва установи щодо недоліків у системі внутрішнього контролю, виявлених за результатами здійснення моніторингу

Забезпечення внутрішнього контролю

1 Аналіз поточного стану та виявлення прогалин в системі управління. За необхідності прийняття внутрішніх документів, спрямованих на урегулювання прогалин, які можуть стосуватися функціонування внутрішнього середовища, забезпечення здійснення управління ризиками, впровадження заходів контролю, налагодження комунікації обміну інформацією або здійснення моніторингу

2 Запровадження чіткого порядку планування діяльності (зв'язок між програмними документами держави, стратегічними, операційними планами, бюджетом, з встановленими цілями, KPI їх досягнення), контролю та звітування про виконання планів, завдань і функцій, проведення оцінки досягнутих результатів та за необхідності своєчасного коригування планів діяльності установи

3 Виконання керівництвом та працівниками установи планів, завдань і функцій, внутрішніх документів, інформування керівництва установи про ризики, що виникають під час виконання покладених на них завдань і функцій, здійснення заходів контролю, моніторингу, обміну інформацією

Впровадження ефективної системи внутрішнього контролю

Ефективне і прозоре управління, орієнтоване на результат, посилення управлінської підзвітності та відповідальності

Досягнення встановлених цілей і завдань, використання ресурсів в економний, ефективний і результативний спосіб

Чіткий розподіл завдань і обов'язків між керівництвом, структурними підрозділами, фінансовим підрозділом та працівниками

Достовірність, повнота, своєчасність фінансової і управлінської інформації

Підвищення мотивації персоналу

Ефективна
система
внутрішнього
контролю

Впровадження ефективної системи внутрішнього контролю

Надає впевненість, що в установі забезпечується

досягнення встановлених цілей і завдань, використання ресурсів в економний, ефективний і результативний спосіб;

якісне надання публічних послуг у відповідності до мети (місії) діяльності;

дотримання вимог законодавства та інших документів;

захист ресурсів від зловживань, шахрайства, неефективного використання;

своєчасний обмін достовірною і повною фінансовою та управлінською інформацією, яка належним чином відображається в звітності

Міністерство
фінансів
України